

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insertate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 2. junija 1899.

Politiški oddelek.

Neumljivo postopanje.

V zadnjih dnovih, ko je bila zaradi nagodbe mej Cislitvansko in mej Ogrsko nastala kriza dosegla vrhunec, sešel se je izvrševalni odbor desnice na sejo, in je po daljšem posvetovanji o nagodbi sklenil izjavo, katera popolnoma odobrava vladno postopanje, ter izreka vladi uprav neomejeno zaupanje.

Mej tistimi desničarskimi poslanci, ki so to izjavo podpisali, so bili tudi zastopniki slovenskega in istrsko-hrvatskega naroda. Brez njih podpisa bi ta izjava ne bila imela prav nobenega pomena, ne moralnega ne materialnega, kajti izjava ima pomen le, ker je glas večine poslanske zbornice, ta večina pa se takoj premeni v manjšino, čim se od nje ločijo Slovenci in Hrvatje.

Slovenski in istrsko-hrvatski zastopniki so torej pripomogli vlado do znatnega uspeha, so jo prav rešili takojšnje politične smrti, storili so torej nekaj, česar vlada nikakor ni zaslužila, in česar mi tudi nikakor ne moremo odobravati.

Mi stojimo popolnoma na stališču tistih, kateri pravijo, da Cislitvanska glede nagodbe ne sme kapitulirati pred Ogrsko, vemo pa tudi, da pri sedanji krizi ne gre toliko za nagodbo samo, kakor za način uveljavljenja. Kar zahteva Ogrska, to se na noben način ne more dovoliti. Tega ne bo dovolila nobena cislitvanska vlada, naj se imenuje kakor koli, zakaj če bi se ugodilo zahtevi glede bančne organizacije na podlagi popolne paritete čez dobo, za katero se sklene trgovinska in carinska nagodba, bi to bilo največje izdajstvo.

Pri nagodbeni krizi je pred vsem šlo za to, da naj se dogovori tako nagodbo, da je zamore Thun-Kaizlova vlada uveljaviti s § 14. Ako bi izvrševalni odbor desnice ne bil Thunovi vladi izrekel svojega najpopol-

nejšega zaupanja, bi se ne bilo zgodilo drugega nič, kakor da bi na mesto te vlade prišlo brezbarvno uradniško ministrstvo, katero bi bilo sklicalo drž. zbor in bi bilo ž njim poskusilo rešiti nagodbo.

Je-li to taka eventualiteta, da bi se je mi Slovenci morali ustrašiti? Nikakor ne. Slovenci nimamo na obstanku Thun Kaizlovega ministrstva nobenega interesa več, kajti postopanje te vlade napram zunajkranjskim Slovencem v obče zlasti pa napram Slovencem in Hrvatom na Primorskem je, tako da do te vlade ne moremo imeti nobenega zaupanja več. Podpiranje tega ministrstva je samomor. Na Kranjskem se vlada seveda ne kaže v tisti obliki, kakor na Primorskem. To je ravno skrivnost njene politike, da skrbi za to, da Kranjci ne postanemo preveč nezadovoljni, ker si s tem omogočuje svobodno postopanje na Primorskem.

Kar počenja vlada na Goriškem, v Istri in v Trstu presega vse meje. Iredentovska hidra še nikdar ni tako ponosno dvigala svoje glave, kakor sedaj, in še nikdar se ni nobena vlada tako očitno, tako ostentativno in poniževalno laskala in sladkala iredentovskim strankam kakor vlada grofa Thuna in Mladočeha dr. Kaizla.

Obupni klici se razlegajo iz Primorske po vsi slovenski domovini. Primorski Slovenci in Hrvatje so v očigled temu, da jih vlada prepušča na milost in nemilost Lahom, in podpira z vso silo laška prizadevanja jeli zdvajati in rotiti so slovanske poslance, naj zastavijo vse svoje sile, da se to spremeni, če ne, naj nikar več ne podpirajo te vlade, ki slovensko delegacijo, dasi se brez nje podpore niti jeden trenutek ne more ohraniti — bagatelizira in prezira.

Upali smo, da ti klici iz Primorja ne ostanejo brez vspeha. Prevarili smo se. Ko se je sešel izvrševalni odbor desnice, so zastopniki slovenskega in istrsko-hrvatskega naroda votirali vladi najslovesnejšo zaupnico in to brez obotavljanja, ne da bi bili le ust odprli in zahtevali pojasnil glede vladnega postovanja na Primorskem.

To je postopanje, katerega ne umejemo, katerega pa tudi nikakor ne odobravamo, ker nas prešinja prepričanje, da se s takim postopanjem Slovincem in Hrvatom koplje grob.

Politični pregled.

Soletnica angleške kraljice se je praznovala minoli teden na Angleškem z velikanskimi slavnostmi in dobrimi deli. Kraljica Viktorija je bila jedini otrok vojvode Kentskega in princesinje Saksonsko-Koburške. Brat očeta je bil kralj Viljem IV., ki pa ni imel potomcev. Zato je bila Viktorija določena za prestolonaslednico. Lord Merbourne jo je izobraževal v državnih vedah, zgodovini in vladnih poslih. Ko je Viljem IV. 20. januarja 1837. umrl, je postala Viktorija kraljica, ki se je dala 28. junija 1838. slovesno kronati. Kraljica je bila čedno in ljubeznjivo dekle, za katero se je poganjalo mnogo visokih snubcev. Kot kraljica pa je morala snubiti samo moža, katerega si je izvolila za moža. To je tudi storila 14. oktobra 1839. je na dvornem plesu izročila šopek svojem u bratrancu, lepemu princu Albertu Saksonsko-Koburškemu ter mu povedala, da ga ljubi in da ga prosi, naj bo njen mož. Princ je kraljico že dolgo ljubil, torej se je izvršila poroka že 10. februarja 1840. Jedva 17 let je trajal ta presrečni zakon, kajti 25. junija 1857. je Albert umrl. Leta 1842. je streljal v Hydeparku neki beraški tobakarnar, Francis, na kraljico, a je ni zadel. Pred dvema letoma je praznovala kraljica jubilej svojega 60letnega, l. 1887, pa 50letnico vladarstva. Še nobenega vladarja niso ljubili Angleži tako, kakor ljubijo plemenito kraljico Viktorijo. Njeno ogromno kraljestvo obsega 350 milijonov duš raznih narodov, ver in plemen; njeno največje svetovno kraljestvo presega po obsežnosti in moči celó cesarstvo Rimljanov starega veka in kraljestvo Aleksandra Velikega. Velikanski napredek v vseh delih angleškega kraljestva je tudi zasluga modre in plemenite vladarice Viktorije. Zato pa doni v treh zjedinjenih kraljestvih, na vseh otokih in morjih navdušeno in iskreno: „God save the Queen!“

Notranji položaj v Avstriji je po poročilih dunajskih listov zelo resen. Bije se takorekoč odločilna bitka mej našo in ogrsko vlado. Nagodba mej obema državnima polovicama je tista trdnjava, za katero se bije vroč boj. Dvakrat sta se stranki že spopadli, pred prazniki v Budimpešti, te dni pa na Dunaju. Toda obakrat je bila bitka neodločena. Ogrski ministrski predsednik se trdno oklepa nekega šolskega dogovora, grof Thun ter fin. minister dr. Kaizl pa z vso silo varujeta avstrijske koristi. Ker se vladi mej seboj nista mogli sporazumeti, se je vršil dne 24. m. m. popoldne pod cesarjevim predsedstvom nad dve uri trajajoči kronski svet. Govori se, da avstrijska vlada, ni posebno zadovoljna z izidom tega posvetovanja. Nekak dokaz za to trditev je poznejše posvetovanje avstrijskih ministrov. Tudi „Vaterland“ piše, da je skoro neizogibna izprememba v avstrijskem kabinetu, ako se ne doseže edinstvo pri kronskem svetu. Potem pa piše: Naj se reši zadeva, kakor hoče, totranska vlada ne sme odnehati v teh vprašanjih. Thunovega kabineta tu ne pride v poštev, kajti tudi noben drug kabinet ne sme pritrditi mažarski zahtevi.

Dunaj — Izvrševalni odbor desnice je imel dne 26. maja sejo, katere sta se udeležila tudi ministrski predsednik grof Thun in trgovinski minister baron Dipauli. O tej seji je bil izdan naslednji komuniké: V seji izvrševalnega odbora, sklicani na željo desničarskih strank na današnji dan, se je z ozirom na sedanji politični položaj začasno opustil razgovor o vprašanjih, na katera se je prvotno mislilo, pač pa se je vršilo daljše temeljito posvetovanje o tačasnih pogajanjih glede nagodbe z Ogrsko, na kar je bil storjen naslednji sklep:

Izvrševalni odbor izreka novič pripravljenost večine, pospeševati z vsemi močmi, da se doseže za obe državni polovici pravična in primerna nagodba ter iskreno obžaluje, da je bila parlamentarna rešitev nagodbe nemogoča. Izvrševalni odbor odobrava popolnoma stališče, katero je vlada zavzela pri sedanjih pogajanjih z Ogrsko, in je pripravljen podpirati vlado pri tej akciji vsak čas brez zadržka. Izvrševalni odbor bo svoja dela prihodnje dni nadaljeval.

Dunaj. V seji 26. maja izvrševalnega odbora desnice je ministrski predsednik grof Thun najprej pojasnil sedanje stanje nagodbene akcije in izjavil, da vlada od svojega stališča ne more odnehati ter da bode izvajala konsekvence, ako bi njeni nazori ne prodrli. Thun je zajedno prosil desnico, naj ga pri tej akciji podpira. Vsi govorniki so povdarjali, da je dolžnost desnice, vztrajati na strani vlade, na kar se je grof Thun za ta dokaz zaupanja zahvalil in ponovil izjavo, da odstopi, ako bo zmagal Széll.

Dunaj — Izvrševalni odbor desnice je imel danes 27. maja. dopoldne ob 11. uri sejo, katere so se izvemši Bilinskega in Engla udeležili vsi člani. Jugoslov. klub so zastopali Bulat, Barwinski in Povše. Ministrski predsednik grof Thun je v dve uri trajajočem, velikem govoru kritikoval program nemških obstrukcijskih strank. Naprej je razpravljajal o splošnem delu tega programa in pojasnil, da je absolutno nespremenljiv, potem pa je govoril o nemških zahtevah glede posamičnih kronovin. Zlasti obširno se je bavil z nemškimi zahtevami glede Štajerske in Koroške, povdarjajoč, da nasprotujejo besedilu in duhu državnih osnovnih zakonov, in da stoji vlada nepremično na stališču popolne ravnopravnosti. Ko je ministrski predsednik svoj govor končal, je zapustil sejo, pri kateri je ostal trgovinski minister baron Dipauli. Odbor se je zjedini, da bo imel prihodnjo sejo dne 6. junija, do katerega dne je upati, da bode nagodbena kriza rešena.

Mirovna pogajanja na Filipinih. — Po posredovanju Mac Kinleya so se začela mej Američani in Tagali nova pogajanja. V Manili so se sešli zastopniki obeh strank ter so imeli pod predsedstvom Schurmanna sejo. Schurmann je imenom Mac Kinleya predlagal, da se do proglasa definitivne ustave, s katere načrti so Tagali zadovoljni, ustanovi nekaka medvlada, ki bi obstajala iz generalnega guvernerja in iz svetovalstva. Guvernerja bi imenoval Mac Kinley, svetovalstvo bi pa izvolili Filipinci po svoji volji. Po nasvetih tega svetovalstva bi sestavil guverner ministrstvo, ki bi obstajalo deloma iz Američanov deloma iz Tagalov. S tem predlogom so bili Aguinaldovi poslanci zadovoljni, a so zahtevali premirje dotlej, da se popraša ves narod, ali soglašja s tem predlogom. General Otis pa premirja ne dovoli, nego zahteva, da naj odlože Tagali nemudoma svoje orožje. Radi te zahteve pa se nasprotniki ne morejo zjedeniti.

Obrtnija.

Lončarstvo.

Svoj čas precej cvetoča, domača industrija na Kranjskem je v zadnjih letih vsled silne konkurence cenениh izdelkov véleindustrije močno propadla, in morda bi je že ne bilo čisto nič, ako bi se ne bila zanjo zavzela trgovska in obrtna zbornica in pa dež. odbor kranjski. Ti dve korporaciji sta se po zaslugi ces. svetnika Murnika na vso moč trudili, da ohranita domačo obrtnost in jej pomoreta do novega razvoja in procvita.